Region Stockholm

17

Ny modell för områdesansvar inom allmäntandvården

HSN 2021-1834

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Tandvård
Maria Hedberg

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-11-25

HSN 2021-1834

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Ny modell för områdesansvar inom allmäntandvården

Ärendebeskrivning

I ärendet presenteras ett förslag till ny modell för områdesansvar inom allmäntandvården. Förvaltningen föreslår separata lösningar avseende områdesansvar för barn och ungdomar respektive vuxna. Vårdval allmän barn- och ungdomstandvård föreslås delas upp i ett basuppdrag och ett tilläggsuppdrag. Basuppdraget (det befintliga vårdvalet) utgörs av vårdtjänsten och omfattar samtliga vårdgivare inom vårdvalsområdet. Tilläggsuppdraget blir valbart och utgörs av områdesansvar för olistade barn och ungdomar. Folktandvården Stockholms län AB (regionens bolag i egen regi) föreslås få i uppdrag att ha områdesansvar för akut tandvård till vuxna patienter där betalningsförmågan är osäker.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i tandvårdsberedningen.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

1. Hälso- och sjukvårdsdirektören får i uppdrag att återkomma till Avtalsutskottet med förslag till avtalsunderlag för ett tilläggsuppdrag till vårdval allmän barn- och ungdomstandvård avseende områdesansvar.

2. Hälso- och sjukvårdsdirektören får i uppdrag att teckna en överenskommelse med Folktandvården Stockholms län AB avseende områdesansvar för vuxna inom allmäntandvården.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutade den 24 augusti 2021 att avbryta upphandlingen av områdesansvar för barn och vuxna inom allmäntandvården. Skälet till att avbryta upphandlingen var främst att budget för upphandlingen överskridits väsentligt. Att i enlighet med utvärderingsmodellen anta det billigaste lämnade anbudet per anbudsområde hade betytt en ökning av priserna med drygt 13 miljoner kronor jämfört med nuvarande avtal, vilket i sin tur inneburit 52 procent högre kostnader för hälso- och sjukvårdsnämnden. Ett underliggande skäl till prisökningen var bristande konkurrens i flertalet av upphandlingens anbudsområden.

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutade också att ge hälso- och sjukvårdsdirektören i uppdrag att utreda alternativa modeller för tjänsten områdesansvar inom allmäntandvården och att återkomma med förslag på hur det underliggande behovet kopplat till tjänsten områdesansvar ska omhändertas.

I tjänsteutlåtandet presenteras utredningens slutsatser samt ett förslag till ny modell för områdesansvar inom allmäntandvården.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har tagit ställning till tre avtalsformer:
1) Överenskommelse/avtal med verksamhet i egen regi
2) Upphandling enligt lag om offentlig upphandling (LOU), med utvärdering efter kvalitetskriterier
3) Vårdval enligt lag om valfrihetssystem (LOV)

Områdesansvar för barn och ungdomar
Områdesansvar inom den allmänna barn- och ungdomstandvården är ett komplement till vårdvalet och omfattar inte själva vårdinsatsen. Områdesansvar innebär i huvudsak att vårdgivare kallar barn och ungdomar som inom vårdval allmän barn- och ungdomstandvård är olistade. Patienten kan vara olistad på grund av att patienten inte aktivt listat sig vid en tandvårdsmottagning eller att patienten vid upprepade tillfällen uteblivit från basundersökning. I områdesansvaret ingår även att mottagningen ska ha en god tillgänglighet i form av fysiskt tillgängliga lokaler och generösa öppettider.

Områdesansvar för barn och ungdomar är regionens sätt att säkerställa att alla barn och ungdomar erbjuds regelbunden och fullständig tandvård i enlighet med tandvårdslagens (1985:125, §7 p.1) intentioner.

Avtal i egen regi, alternativ 1
Tjänsten områdesansvar inom allmäntandvården har upphandlats vid två tillfällen, första gången 2012. Innan dess låg uppdraget på Folktandvården Stockholms län AB. Det ursprungliga syftet med att konkurrensutsätta områdesansvar inom allmäntandvården var att skapa konkurrensneutralitet på tandvårdsmarknaden. Folktandvården saknar i dag mottagningar i flera delar av länet, exempelvis norra Norrtälje, Nykvarn och Vaxholm, varför hälso- och sjukvårdsnämnden uttryckt att en upphandling ger en marknadsneutral lösning för att säkra upp en geografisk tillgänglighet för dem som inte aktivt valt en vårdgivare. En konkurrensutsättning av tjänsten ger således möjlighet till en större spridning av mottagningar över länet än vad som är fallet om tjänsten endast skulle utföras av Folktandvården.

Upphandling enligt LOU, alternativ 2
En ny upphandling enligt LOU där upphandlingen utvärderas efter kvalitetsindikatorer är svår att genomföra då tjänsten som sådan är enkel. Vid en kvalitetsupphandling finns således en risk att anbuden inte blir tillräckligt differentierade. Om anbudsgivarna lämnar likartade svar finns också risk för en monopolliknande situation, eftersom anbuden måste utvärderas per anbudsområde, det vill säga geografiskt område. Det är svårt att formulera kriterier som fångar upp olika geografiska områdens särskiljande karaktär.

En utvärdering med kvalitetskriterier och priskonkurrens i kombination riskerar, på grund av låg konkurrens i flera delar av länet, att inte ge önskad effekt om lägre priser. Sammantaget är riskerna stora med att genomföra en ny upphandling enligt LOU.

Vårdval enligt LOV, alternativ 3
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen föreslår avtalsformen tilläggsuppdrag inom vårdval enligt LOV, vilket innebär att vårdval allmän barn- och ungdomstandvård delas upp i ett basuppdrag och ett tilläggsuppdrag. Basuppdraget utgörs av det befintliga uppdraget, vårdtjänsten, och omfattar samtliga vårdgivare inom vårdvalet. Tilläggsuppdraget utgörs av områdesansvar för olistade barn och ungdomar. Vårdgivare med basuppdraget kan välja att ansöka om ett tilläggsuppdrag. Regionen har möjlighet att ställa upp ytterligare kriterier som vårdgivaren ska uppfylla

för att få tilläggsuppdraget, till exempel krav på tillgänglighet och kompetens.

I dag är länet indelat i 47 så kallade geografiska ansvarsområden. I varje område finns en vårdgivare med områdesansvar. En fördel med att välja avtalsformen tilläggsuppdrag inom vårdval enligt LOV är att flera vårdgivare kan ha områdesansvar inom samma geografiska område. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen bedömer att bland de vårdgivare som innehar basuppdraget kan finnas cirka 15 vårdgivare som skulle kunna vara intresserade av tilläggsuppdraget. Tillsammans har de omkring 80 mottagningar spridda över länet.

En annan fördel med tilläggsuppdrag är att regionen får ett verktyg för att styra ersättningen mot Region Stockholms mål om en god och jämlik tandhälsa. I stället för att konkurrenssituationen bestämmer prisnivån kan regionen välja att ersätta vårdgivarna utifrån parametrar som patientens behov eller uppdragets omfattning i olika områden.

Områdesansvar för vuxna
Områdesansvar för vuxna innebär här att ge akut tandvård till vuxna även om de inte kan betala vid behandlingstillfället eller har en skuld till vårdgivaren sedan tidigare. Med vuxna avses personer äldre än 23 år och som inte omfattas av avgiftsfri tandvård enligt tandvårdslagen (1985:125, §7 p.1). Som akuta besvär räknas värk eller infektion i munhålan.

Patienten ska betala för erhållen tandvård. Inom tandvården utgör patientavgiften oftast merparten av ersättningen till vårdgivaren. Vårdgivaren ska alltid försöka hitta en lösning för att få ersättning för utförd tandvård. Eftersom regionen ska behandla sina invånare lika innebär det att regionen som regel inte kan subventionera tandvård för enskilda. Ersättningen till vårdgivaren för områdesansvarsuppdraget avser således de kreditförluster som vårdgivaren gör när betalning från patient uteblir eller då varken socialtjänst eller annan organisation betalar för patientens tandvård.

<u>Uppdrag i egen regi, alternativ 1</u>
Förvaltningen föreslår att Regionen Stockholms bolag Folktandvården Stockholms län AB får i uppdrag att ha områdesansvar för vuxna.

När områdesansvar inom allmäntandvården upphandlades enligt LOU fanns uppdraget att ta emot vuxna för akut tandvård som en del i tjänsten och ersattes med ett fast pris per anbudsområde. En svårighet är att

uppskatta omfattningen av uppdraget som avser vuxna i relation till uppdraget som avser barn och ungdomar, en annan att bilda sig en uppfattning om storleken på de kreditförluster som vårdgivaren får på grund av uppdraget och att särskilja dessa från andra intäktsbortfall, som alla vårdgivare inom tandvården har. Eftersom det är svårt att prissätta och att följa upp tjänsten är det lämpligt att avtal tecknas med Folktandvården.

Folktandvården har 54 allmäntandvårdsmottagningar, inklusive en central akutmottagning. Tillgängligheten bedöms bli tillräckligt god för att möta behoven.

Ekonomiska konsekvenser
Den totala kostnaden för tjänsten områdesansvar inom allmäntandvården uppgår 2021 till cirka 25 miljoner kronor. Kostnaderna för de lösningar som föreslås ska rymmas inom befintlig budget.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Bifall till förslaget bedöms stödja förutsättningarna för en god patientsäkerhet.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Tjänsten områdesansvar ska säkerställa att samtliga invånare får hjälp med akuta tandbesvär samt att alla barn och ungdomar får regelbunden och fullständig tandvård i enlighet med tandvårdslagens intentioner. På så sätt stödjer områdesansvar förutsättningarna för jämställd och jämlik vård.

Miljökonsekvenser
Bifall till förslaget bedöms innebära oförändrade konsekvenser för miljön.

Administrativa konsekvenser
Bifall till förslaget bedöms innebära oförändrade konsekvenser för vårdgivarnas administration.

Anders Ahlsson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Lena Hanberg
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Akten

Godkänd av Anders Ahlsson, 2021-11-25